

NĚKTERÉ POLITICKÉ ASPEKTY SPECIALIZACE ŘEMESEL

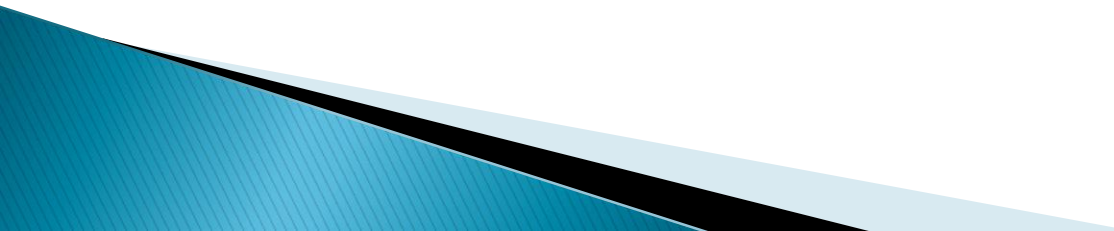
Peter Peregrine

Zpracoval David Payne

Seminář pro hospodářské dějiny pravěku 2014/2015

Ústav pro archeologii FF UK

Premisy

- ▶ Specializace se zpravidla objevuje v souvislosti s nástupem politické elity
 - ▶ Elity se na vzniku specializace podílely tím, že řemeslníky přímo zaměstnávaly
 - ▶ Systém prestižního zboží (vizte dále)
-

System prestižního zboží

- ▶ Exotické osobní šperky jsou prestižními předměty a fungují jako odznak příslušnosti (k společenské elitě)
 - Samo vlastnictví těchto předmětů může elity legitimizovat

- ▶ Elity se snaží kontrolovat dostupnost daného druhu artefaktů
- ▶ Kontrola a distribuce prestižního zboží je základním kamenem společenského uspořádání – tzv. *prestige-good system*

Kontrola prestižních předmětů

- ▶ Aby bylo možné elitní předměty kontrolovat, musí být zajištěna jejich nedostupnost, a tedy:
 - být vyrobeny z těžko dostupné suroviny, kterou lze kontrolovat a/nebo
 - vyžadovat práci specialisty, a tedy být technologicky či časově náročné
- ▶ Specializace by měla korelovat s výskytem prestižních předmětů

- ▶ Série shlukových analýs materiálového souboru archeologických kultur náčelnictví v Pomississippí

1. shluková analýza

- ▶ Předměty, které elity užívaly k reprezentaci, byly rozděleny na:
 1. kožešiny a jiné surové zboží,
 2. mušlové korálky,
 3. jednoduché, drobné osobní ozdoby,
 4. větší a složitější osobní ozdoby, často vysoce zdobené, a byla sledována jejich četnost ve společnostech podle úrovně centralizace (1. předstátní, 2. centralizované).
- ▶ Výsledky:
 - 1. kategorie byla nejpočetněji zastoupena v málo centralizovaných společnostech
 - 4. kategorie předmětů byla nejběžnější v náčelnictvích a státech

2. a 3. shluková analýsa

- ▶ Závislost časové náročnosti výroby artefaktů na úrovni politické centralizace
 1. předměty vyžadující max. jednoduché úpravy
 2. předměty vyžadující značné úsilí
- ▶ Závislost výzdoby na úrovni centralizace
 1. předměty bez zdobení
 2. zdobené předměty

Obě analýsy potvrdily pozitivní trend:
s rostoucí centralizací společnosti roste
propracovanost prestižního zboží

4. a 5. shluková analýsa

- ▶ Závislost dostupnosti suroviny na prestižní zboží na úrovni politické centralizace
 1. suroviny běžně dostupné výrobcí
 2. suroviny získatelné toliko směnou nebo intenzivní prací
 - Žádná korelace, data jsou distribuována arbitrárně
- ▶ Závislost původu materiálu předmětů na úrovni politické centralizace
 1. místní
 2. cizí
 - Statisticky nepříliš významná negativní korelace: v centralizovaných společnostech se prestižní zboží vyrábí o trochu častěji z lokálních surovin

Zdroj

- ▶ Peregrine, P. 1991: *Some Political Aspects of Craft Specialization*. *World Archaeology* 23/1 – Craft Production and Specialization (www2.lawrence.edu/fast/PEREGRIP/Publications/some_political_aspects.pdf).